

advies
aan b&w

Sector	: Inwoners	Openbaar: ☒
Afdeling	: Onderwijs, Cultuur, Sport en Welzijn	Niet openbaar: ☐
Zaaknummer(s) ingekomen stuk(ken)	:	Kabinet: ☐
Behandelend medewerk(st)er	: Riek Klaessen-Gijsen Tel.: (0495) 57 54 86	
Portefeuillehouder(s)	: G.J.W. Gabriëls	Nummer B&W-advies: BW-007859

ONDERWERP

verlenen subsidie voor project voorschoolse educatie

ADVIES

Verlenen van maximaal € 10.497 voor het project voorschoolse educatie door Bibliocenter

TOELICHTINGRelatie met vorig voorstel: subsidie voorschoolse educatie 2013

Algemeen: De rijksoverheid draagt gemeenten op te investeren in scholing en ouderparticipatie bij peuteropvang voor kinderen met een (risico op) taalachterstand. Hiervoor wordt extra rijksbudget toegekend.

In schooljaar 2013-2014 heeft Bibliocenter bij een aantal kinderdagverblijven een interactieve taalsessie met peuters en hun ouders aangeboden. Deze worden op deze locaties herhaald door de pedagogisch medewerksters.

Gezien de positieve resultaten is afgesproken dat voor schooljaar 2014-2015 andere groepen worden bezocht. Bibliocenter heeft een offerte ingediend van € 12.154. Hierin zijn enkele posten geschrapt en met Bibliocenter is afgesproken dat 2 extra groepen in de bestaande planning worden meegenomen.

Voorgesteld wordt om aan Bibliocenter, aanvullend op de reguliere subsidie voor bibliotheekwerk, een subsidie te verlenen van maximaal € 10.497 voor uitvoering van het project taal conform bijgevoegd plan.

FINANCIËLE EN PERSONELE GEVOLGEN

Uitvoering kan binnen het beschikbare budget:

4800500	Onderwijs achterstanden beleid	6425016	voorschoolse educatie	In : 260.785	Uit: 234.518,00
---------	--------------------------------	---------	-----------------------	--------------	-----------------

Restant is € 26.267: dit is voldoende voor de benodigde € 10.497.

Weert, 24 november 2014 De directeur		S	B	W HL	W FvE	W PS	W GG
	akkoord						
	bespreken						
Behandeling uiterlijk in college van 9 december 2014							

In te vullen door het B&W secretariaat:

- Akkoord
 Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
 Anders, nl.:

- Niet akkoord
 Gewijzigde versie

- A-stuk
 B-stuk
 C-stuk

Beslissing d.d.:

Akkoord met advies	nummer: 7
--------------------	-----------

09 DEC. 2014

De secretaris

Totaal aantal pagina's: 2
Pagina 1

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Advies van belang voor: Bibliocenter

Communicatie-instrument: TILS-lijst

participatie: Niet van toepassing

OVERLEG GEVOERD MET

Intern: Jos Verheesen afd. financiën

Extern: Bibliocenter, Kinderopvang Humanitas, PUNT welzijn

BIJLAGEN

Openbaar: Projectplan Bibliocenter

Niet-openbaar: Niet van toepassing

Projectplan: Zingenderwijs Boekenwijs

Aanleiding voor het project

Per augustus 2010 is de wet OKE (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) in werking getreden. Deze wet heeft als doel de taalontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren en de kwaliteitseisen van de peuterspeelzalen te verbeteren. Bibliocenter denkt als professionele partner een rol van betekenis te kunnen spelen in het doel zoals geformuleerd in de wet OKE. De bibliotheek is de uitgelezen partner om kinderopvang, ouders en kinderen vanaf het allereerste begin met het voorlezen van boeken in aanraking te brengen. Boeken zijn een middel bij uitstek om meer taal in het leven van kinderen te brengen (Debaryshe, 1993). In het verleden is er een project uitgevoerd in de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven genaamd "Boekenpret". Dit project was na tien jaar aan het einde van haar looptijd en is sinds 2011 opgeheven. Bibliocenter zocht een alternatief dat bij de doelgroep aan zou kunnen slaan. In 2013-2014 zijn we gestart met het project Zingenderwijs Boekenwijs. In 2014 -2015 wordt dit project voortgezet met nadruk op de ouderbetrokkenheid.

Theorie

Kinderen die al op jonge leeftijd in aanraking komen met boeken ontwikkelen een voorsprong (op school) waar ze hun hele leven voordeel van hebben (Bus, 1994).

Ook steeds meer pedagogisch medewerkers zijn zich hiervan bewust, maar hebben niet de tijd of middelen om dit op een aantrekkelijke manier uit te voeren.

De taalontwikkeling komt bij jonge kinderen op gang door alle taal die via de oren bij hen naar binnenkomt. Kinderen gaan er modellen en ritmes in herkennen (afzonderlijke klanken, klankcombinaties en zinsmelodie). Ze gaan dit nadoen en leren snel dat dit contact oplevert met de omgeving. Het kind gaat de taal inzetten om te communiceren. Door deze interactie met de omgeving groeit zijn/haar taalontwikkeling. Een van de meest effectieve manieren waarmee ouders de taalontwikkeling van hun kind kunnen bevorderen is voorlezen. Dit effect kun je versterken door het gebruik van muzikale activiteiten bij het boek, de afbeeldingen en de voorleesactiviteiten. De taalontwikkeling en de muzikale ontwikkeling zijn in eerste instantie niet van elkaar te onderscheiden. Muziek vervult al een functie vanaf het moment dat het gehoor ontwikkeld is (omstreeks de 20e week van de zwangerschap). Op dat moment zijn het gehoororgaan en de auditieve delen van de hersenen voldoende voltooid om geluiden of muziek waar te nemen. Dit is te meten aan de bewegingsreactie van de baby. Uit wetenschappelijke onderzoeken blijkt, dat het ongeboren kind geluiden in de baarmoeder waarneemt en in staat is om muziek te onthouden.

Het maken van muziek/zingen is echter geen vaste gewoonte in alle gezinnen. Veel pedagogisch medewerkers kennen wel het belang van muziek, maar missen vaak de kennis of de vaardigheden om dit spelenderwijs te kunnen koppelen aan taalactiviteiten. Omdat taal en muziek in elkaars verlengde liggen, ligt het voor de hand om beide in samenhang aan jonge kinderen aan te bieden, juist vanwege de natuurlijke herkenbaarheid. Ieder mens heeft namelijk een aangeboren gevoeligheid voor muziek. Het ligt aan het aanbod in welke mate dit bij kinderen verder ontwikkeld wordt. Deze gevoeligheid vindt zijn oorsprong in de natuur. De afwisseling van dag en nacht en van de seizoenen zijn ook heel duidelijke ritmes. Ook de mens kent een biologisch ritme, wat zijn handelen en reageren bepaalt. Door deze biologische klokken voelt een mens zich zeer aangesproken tot ritmen. De eigenschappen van de 'taal van het centraal zenuwstelsel' hebben veel meer gemeen met muziek dan welke taal (bijvoorbeeld computertaal) ook. De hersenen worden het meest efficiënt aangesproken door ritmen (Chapple, neurobiologisch onderzoeker). Het allereerste ritme dat wij leren kennen is het ritme van de hartslag van de moeder. Dit verklaart waarom jong en oud gevoelig is voor ritme (onderzoeker Salk). Ook de spraak is een ritme: er bestaat een relatie tussen gesproken klanken door volwassene en bewegingspatronen van kinderen (Condon en Sander, onderzoek universiteit Boston). Kinderen stemmen zich al vroeg af op de structuur van de spraak in de eigen cultuur. Dit sociobiologisch proces draagt bij aan de verwerving van taal- en spraakvaardigheden (Stern, medisch onderzoeker). Ook een gesprek is een ritmische

gebeurtenis. Spreker en luisteraar reageren op elkaar met bewegingspatronen. Dit heeft te maken met de ritmegevoeligheid van mensen (psychologe Marianne LaFrance). Het ritme van de muziek bevordert het ritme van de spraak.

Jonge kinderen leren woorden (woordenschatontwikkeling en objectivatie) door het horen van vorm, rijm, klankrijm en alliteratie. Klank en ritme ondersteunen het taalleervermogen en stimuleren taal, spraak en gehoor. Door te luisteren naar liedjes en muziek leren kinderen de melodie en het ritme van de taal kennen. Een liedje blijft vaak veel langer bij de kinderen hangen dan alleen een verhaaltje. Muziek associeert immers met de eigenschappen van het centraal zenuwstelsel. In de eerste levensjaren zijn de hersenen van het kind nog volop in ontwikkeling. Activiteiten rondom ritme en melodie maken een koppeling tussen de linker- en rechterhersenhelft. Muzikale activiteiten stimuleren de samenwerking tussen beide hersenhelften. In het brein is de positionering van muziek namelijk in het taalgebied. Taal associeert met het linker hersengedeelte. Cognitie associeert met het rechterhersengedeelte. Gelijktijdig bewegen in de muziek (het symmetrisch bewegen), zoals bijvoorbeeld het gelijktijdig tikken met ritmestokjes op een trom, schudden met bellenbandjes en maracas, maar ook het eenvoudig klappen, activeren daarmee deze samenwerking. Symmetrie stimuleert de synchronie. Synchronisatie –ook in spraak- levert een belangrijke bijdrage aan de verwerving van de cognitieve vaardigheden. Gelijkheid in houding en beweging werkt positief tussen deelnemers in sociale interacties (psycholoog Schabracq, universiteit Amsterdam). Synchronie speelt een belangrijke rol voor de interactie in groepen (en de ouder-kind-interactie in het bijzonder). Synchronisatieprocessen zien we in alle culturen terug. Bovendien is er in een liedje een vaste opeenvolging van klanken, een duidelijke zinsmelodie en cadans. Dit is de basis voor auditieve vaardigheden die ieder kind nodig heeft om een goede taal te ontwikkelen (zie onderzoek "[M.Miers: "Wat muziek doet met kinderhersen"](#)"). Talloze nieuwe woorden kunnen zo heel gemakkelijk geleerd worden, zonder druk te leggen op de kinderen. Doordat er een boek met plaatjes bij de liedjes hoort, begrijpen de kinderen de tekst van het liedje ook veel sneller.

Activiteiten

Bibliocenter richt zich in het vervolg van Zingenderwijs Boekenwijs op de PMers en ouders. We willen nog meer ouders bereiken en de activiteit nog meer doortrekken naar de thuissituatie. Daarvoor zetten we ook digitale media in. We gebruiken QR codes die linken naar de gezongen liedjes en we vermelden de websites waarop de prentenboeken digitaal te bekijken en te beluisteren zijn. De QR-codes en websitevermeldingen komen samen met afbeeldingen uit het boek op een placemat. Op de achterzijde staan leestips en info over de bibliotheek om een bezoek van de ouders met hun kinderen te stimuleren.

De placemat wordt het middel om een gesprekje aan te gaan over het boek en het verhaal als ook om samen de liedjes nog een keer te zingen. Enerzijds kunnen de PMers de placemats inzetten op het kindercentrum en anderzijds gebruiken de ouders de placemat om in de thuissituatie het verhaal nogmaals te beleven.

Ieder kind krijgt een placemat mee naar huis én heeft een placemat ter beschikking op het kindercentrum. Op deze manier kan de voorleesactiviteit op diverse manieren en in allerlei situaties worden herbeleefd.

PMers krijgen tijdens de uitvoering de gelegenheid om ouders en hun kind te observeren, zodat ze hier op een ander tijdstip op kunnen inspelen. Het biedt een gemakkelijke ingang om terug te komen op de activiteit en het contact tussen ouder en kind. De PMer kan op deze manier de ouder stimuleren om thuis de activiteit te blijven herhalen. Zo kan thuis het verhaal op een speelse manier worden herhaald en daarmee de woordenschat worden uitgebreid. Op deze manier wordt spelenderwijs de band tussen ouder en kind versterkt.

In de nieuwe opzet voeren we 4 x per jaar een activiteit uit in de kindercentra.

We bezoeken elk kindercentrum op wisselende dagdelen en zo krijgt elke groep een activiteit aangeboden. Op deze manier bereiken we zoveel mogelijke kinderen met hun ouders en nagenoeg alle PMers.

We lezen verhalen voor die we afwisselen met aan het thema aansluitende liedjes en muzikale activiteiten. We gebruiken aan het seizoen gerelateerde thema's zonder een uitgesproken seizoensgebonden verhaal aan te bieden. Dit maakt het ook voor ouders mogelijk om de placemat het hele jaar door te gebruiken.

In overleg met Humanitas wordt het inzetten van een Facebook pagina besproken. Op de Facebook pagina zetten we de liedjes, berichtjes over de uitvoering, of een leuke tip, uitvoerdata en andere wetenswaardigheden die de ouderbetrokkenheid tot de taalontwikkeling van hun kind vergroten. We houden rekening met het beleid van Humanitas omtrent de privacy.

Verder krijgt elke ouder de mogelijkheid om zijn /haar kind kosteloos te laten inschrijven als lid van de bibliotheek. Voor ouders is er de mogelijkheid om een proefabonnement voor drie maanden te nemen tegen sterk gereduceerde kosten.

Op deze manier willen we de materiële leesomgeving van kinderen verbeteren. Dat betekent meer boeken in de omgeving van kinderen brengen, in het kindercentrum en thuis.

Doel

Kinderen ondersteunen om zich te ontwikkelen tot talige en geletterde personen die door middel van lezen kunnen blijven leren en zichzelf kunnen blijven informeren.

Taligheid en geletterdheid zijn essentieel om te kunnen meedoen aan de kenniseconomie. Een achterstand daarin betekent een directe beperking in economische en sociale zin. Het kunnen omgaan met computers is bijvoorbeeld een basisvaardigheid. Die basis kan alleen maar bestaan bij de gratie van het kunnen lezen en schrijven op een goed niveau. Lezen, leren en informeren zijn de drie kernfuncties waaraan Bibliocenter invulling geeft.

De rol van ouders hierin is erg belangrijk, vandaar dat actief wordt ingezet op een zo hoog mogelijke deelname van ouders.

Doelgroep

Het project wordt uitgevoerd in de kindercentra van de Gemeente Weert als voorbeeld voor de ouders en de pedagogisch medewerkers.

Aanpak en resultaten

Er zijn 7 kindercentra van Humanitas in Weert en 1 van PUNT welzijn.

We bezoeken deze kindercentra elk 4x per jaar.

De P.M. krijgen er vooral inspiratie door en gaan het voorbeeldgedrag in hun eigen praktijk dagelijks kopiëren. Zij dienen daarbij tevens als voorbeeld voor de ouders.

Ouders krijgen een placemat mee naar huis met enkele prenten uit het boek en bijbehorende QR codes, die een koppeling maken naar de muzikale versie van de in de uitvoering gezongen liedjes. Om de QRcodes te lezen installeren de ouders een gratis app op hun smartphone, tablet of ipad. Op verzoek kunnen ouders die niet in het bezit zijn van deze digitale media de liedjes op cd krijgen. Zo kunnen ouders op een simpele manier de toegevoegde waarde van het medium muziek inzetten voor het verwerven van taal en het bevorderen van leesplezier. Er ontstaat een doorgaande lijn, doordat taal en muziek in de voorschoolse educatie vooruit lopen op de ontluikende geletterdheid door de koppeling van beeld en klank.

We evalueren schriftelijk met de PMers na elk bezoek.

Betrokken partijen/samenwerkingspartners

Bibliocenter heeft gezocht naar een geschikte partner en kwam uit bij Atelier Muziek Spel Beweging onder leiding van muziekdocente VME Claudia van Roij. Bibliocenter – met als uitvoerenden Clarie Pieters en Miriam Schoenmaekers, doelgroepspecialisten van Bibliocenter - gaat het project in samenwerking met Claudia van Roij uitvoeren in alle kindercentra van Weert met extra subsidie van de gemeente Weert.

Fase	Activiteit	Planning
Vorbereiding	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen projectplan met verdieping naar de ouderbetrokkenheid voor de Gemeente Weert • Ontwerpen van vier projecten op maat met verdieping naar ouderbetrokkenheid. • Lesbrieven maken per project/locatie • Overleg met Humanitas: • zo hoog mogelijke ouderdeelname • Digitale muziekopnames maken • Facebookpagina openen 	September en oktober 2014
Uitvoering	<ul style="list-style-type: none"> • 7 Kindercentra krijgen 4 activiteiten over de periode verspreid. • We bezoeken elke peuteropvang op verschillende dagen. • Elke peutergroep krijgt een bezoek. 	November 2015 t/m juni 2015
Realisatie	Van november 2014 t/m juni 2015 uitvoeren in de kinderopvang Humanitas	November 2014 t/m juni 2015
Tussentijdse evaluatie / bijstellen	Elke activiteit wordt geëvalueerd d.m.v. evaluatieformulieren voor de pedagogisch medewerkers.	November 2015 t/m juni 2015
Evaluatie	Eindevaluatie met betrokken partners: Bibliocenter, Atelier muziek spel en beweging, Gemeente Weert, Kinderopvang	Juli 2015

Benodigde materialen, uren en de financiering ervan

- Er is ontwikkeltijd nodig en uitvoeringstijd.
- We maken voor de PMers bij elk prentenboek een lesbrieven met het ontwikkelingsdoel, het taaldoel, muzikaal doel en de tekst van de liedjes.
- We denken dat dit project helemaal aansluit bij de Wet OKE en doen daarmee een beroep op besteding van OKE-gelden door de Gemeente aan dit project.

Personeelskosten		
Vorbereiding en uitvoering op maat voor alle kindercentra cf voorgaand overzicht en rooster		9.780
Materiaal		
Placemats 7 POV incl. auteursrechten Subtotaal		675
Promotiekosten		
Drukwerk: 28 lesbrieven a €1.50		42
Totaal		10.497

Promotie/communicatie

We overleggen onze plannen met de Gemeente Weert en houden de gemeente op de hoogte van onze bevindingen. Op het LEA-overleg kan het project door Bibliocenter gepresenteerd worden. Bibliocenter maakt een facebookpagina die door de ouders en PMers van de deelnemende Peuteropvang bezocht kan worden.

In de 'Nieuwsbrief voorschools', die 4x per jaar verschijnt, wordt er over gecommuniceerd.